

PIVNÍ LIST

od Bílé Holubice

No. 4 - silvestr 2013

Zcela závislý, nepravidelně vycházející občasník

PF 2014 !!! Zvláštní silvestrovské vydání !!! PF 2014

O Pivní Vinckovi

Ke kapli 14 svatých Pomocníků v nouzi, stojící na kopci Nickelsbergu, mezi Zálužným a Starými Těchanovicemi, se vztahují nejen církevní tradice, spojené s každoročními procesemi a tím, že jako místo lidové zbožnosti a jedna ze zástit, lemujících kdysi významnou zemskou cestu, byla místem zastavení lidí, kteří po ní putovali. Tato drobná církevní stavba byla vždy součástí zdejší kulturní krajiny a tím byla také bezprostředně spojena se životy zdejších obyvatel. Proto o ní nacházíme zmínky i v různých pověstech, zkazkách a lidových vyprávěních.

Jedním z nich je žertovné povídání o svérázném místní postavičce, lidmi z okolí zvané **Pivní Vínček** (Bier Winz). Byl to kulaťoučký človíček nevelkého vzrůstu z jednoho ze Záluženských statků, který stával na pravém břehu řeky Moravice, poblíž dnešní „Kamenné vilky“. A Vínček měl velmi kladný vztah k pěnívému produktu Melečského pivovaru. Do Zálužného i Mokřínek, k nejbližším šenkům, bylo potřeba překonat často velmi studenou a vodnatou řeku Moravici, přes níž v té době ještě mosty nevedly. A tak Vínček za svým oblíbeným mokem raději putoval přes kopec, po staré zemské cestě, na fojtství do Starých Těchanovic. Tam se svými kumpány často poseděl až do hluboké noci a poté vždy nastoupil strastiplnou cestu přes Nickelsberg, aby se dostal zpátky domů. A na té cestě se milému Vínčkovi nešlo snadno. Když šel ze široka přes Těchanovice, občas shrnul pár štachet z některého plotu nebo jindy lehce zavadil o roh domku, který tam v době, když šel na fojtství, určitě ještě nestál. To pak i knoflíky z jeho vesty praskaly a

vyletovaly až vysoko ke střeše. Jindy se zase, uprostřed cesty, z ničeho nic objevil hrbol, který nešlo zvládnout jinak, než po čtyřech. Navíc cesta vedla od Těchanovic nejprve vzhůru, do kopce a po překonání Nickelsbergu se prudce svažovala k Moravici, kde stál Vínčkův statek. A byl to snad div, že nástrahami cesty utrápený muž, po velikém, téměř nadlidském úsilí, nejednou ani domů nedošel? Jedné noci, po výkonu, hodném vysokohorského turisty, při němž málem přišel o řetízek, který nosil na krku, zůstal bezmocně ležet na kraji cesty a odpočíval. Když se chladem probral, podíval se na hvězdnou oblohu a začal přemýšlet o svém osudu a budoucnosti. „Tak to už nejde dál“ říkal si. „Jednou si podpatkem ucho přišlápnout“. A celá jeho budoucnost se mu jevila ve velmi chmurných a temných barvách. Najednou měl dojem, že jakoby od nedaleké kapličky, mu do jeho mysli vstoupil spásný, vlastně geniální nápad. Teď už přesně věděl, co musí udělat, aby svůj těžký osud změnil. Ano, je to jasné, to je jediná možnost jak změnit svůj život: **Pořídí si koně!** I stalo se a za pár dnů přijel Vínček na fojtství na novém bělouši. Kůň nebyl nejmladší, zato byl klidný, zkušený a jeho pohled se zdál moudrý. Když pak něco po půlnoci kumpáni zvedali Vínčka do sedla, dali mu ještě, pro každý případ, na cestu do kapsy láhev šnapsu. Pak už jen pleskli

PIVNÍ LIST najdete také v elektronické podobě na [www stránkách: os-zaluzne.webnode.cz](http://www.os-zaluzne.webnode.cz) a RS Bílá Holubice

koně a ten se, se svým břemenem, pomalu vydal na cestu. Vincek se na koňském hřbetu za měsíčního svitu spokojeně usmíval a cesta vzhůru příjemně ubíhala. „Stačí, když má člověk moudrý nápad a všechno jde daleko líp.“ Přemítal cestou. Ta, i když byla hrbolatá, toho dne Vinckovi nijak neubližovala. Když v lese míjel kapličku, zadíval se na ni. Ale co to? Najednou jej to začalo převažovat k levé straně, jako by ho něco k té kapli táhlo. Odkud byla ta tajemná síla a jestli jej jenom nepřevažovala ona láhev, kterou měl v levé kapse, to Vincek nezjistil. Jisté bylo jenom to, že jej to stále více táhlo dolů z koňského hřbetu. I když se držel svého šimla kolem krku, nic to nebylo platné. Nezadržitelná síla jej stáhla na levou stranu a najednou ležel na zemi mezi koněm a kaplí. „Křápe odporný!“ křičel Vincek na bělouše, jako by ten mohl za jeho jezdecké umění. Ztěžka vstal, chytil koně za uzdu a přemýšlel, jak se dostane zpět do sedla. Kůň mu teď připadal vyšší než jindy. A kumpány, kteří by mu pomohli do sedla, s sebou neměl. Najednou mu svítilo. Kousek níž, pod kaplí, byl vedle cesty hluboký příkop. „To je ono! Tady by to šlo!“ zvolal a zavedl koně do příkopu. Najednou bylo od země k sedlu o kus blíž. Šiml klidně stojí v příkopu a Vincek se chystá ke skoku. Ohlédne se ještě ke kapli a před skokem zvolá: „A vy, svatí muži, teď stůjte při mně!“ Rozběhl se a skočil. Ale co to? Jako šíp přeletěl přes koňský hřbet a spadl na prudce se svažující cestu. Po ní se kutálel z kopce dolů, až se po mnoha metrech zastavil o kořen stromu. Když se probral, viděl nad sebou v měsíčním světle stojícího koně a za ním siluetu kaple 14 svatých Pomocníků. A v té chvíli mu bylo najednou všechno jasné. Postavil se, oprávil si oděv, udělal pár nejistých kroků vzhůru. Pak zvolal: „**No. Pomoc jak pomoc, za tu vám děkuji. Ale taky vás nemuselo zabrat všech čtrnáct najednou...!**“

O zábavách lázeňských hostů v Janských Koupelích (1)

Majitelé panství sami lázně neprovozovali a téměř po celé 19. století je, včetně lázeňské restaurace, pronajímali nájemcům. Byli to povětšinou hostinští a restauratéři z okolí, kdo zajišťovali provoz lázní, ubytování a stravování hostů a starali se také o náplň jejich volného času. Dobré výdělky měli nájemci lázní zejména o nedělích, kdy sem přicházelo a přijíždělo venkovské obyvatelstvo z blízka i z daleka a účastnilo se zdejších vyhlášených tanečních podniků. Na počátku své existence, v první polovině 19. století, lázně stálou hudbu neměly. Tehdy museli lázeňským hostům stačit venkovští muzikanti z okolních vsí s jejich kapelami. V nejstarších dobách sem o nedělích a svátcích se svými vesnickými muzikanty vyrážel Fridrich Demel, řídící školy v Melči. Později vznikla v Moravici, pod vedením kapelníka Johanna Ludwiga, velmi dobrá kapela, která lázeňským hostům pravidelně hrávala nejen k tanci, ale také i při tabuli a k promenádě. „Kdo pak není milovníkem tance, posadí se ke stolu, pije svou sklenku vína a baví se pohledem na pestré hemžení tanečníků a tanečnic...“ zaznamenává soudobý kronikář. Později už ovšem obyčejná venkovská kapela nestačila. Správě lázní se profesionální stálá kapela zdála příliš nákladná a tak se po nějakou dobu v lázních nehrálo. Pokud se, zejména mladší část hostů a pacientů, dožadovala tanečních zábav, posílal tehdejší lázeňský ředitel Franz Hawlik, pro učitele Anlaufa do Starých Těchanovic. Ten sem chodil hrát k tanci i poslechu se svými dvěma syny, tehdy kandidáty učitelství. Hrávali tancechtivým hostům často pozdě do noci „na klavíru a dvou houslích“. Později správa lázní zařídila, že zde jednou či dvakrát měsíčně koncertovala plukovní hudba c.k. Pluku č. 1 z Opavy. A od roku 1905 držela správa lázní svou vlastní stálou kapelu. Ta, k obveselení hostů denně hrávala v hlavní lázeňské sezoně, tedy od 1. června do 31. srpna. Na obrázku jsou lázně před rokem 1847. Z centrálního lázeňského prostoru, mezi Janovým pramenem a kabinami, vedlo vzhůru k hlavní lázeňské budově, do svahu „Sauerbrunnenbergu“ zabudované, dvojité, pohodlné schodiště. Bylo čtyřikrát zalomené a mělo 84 stupňů. Hlavní lázeňský dům – tzv. Hlavní budova, vybudovaná v roce 1812, byla jednopatrová stavba, ozdobně sroubená ze dřeva. V obou poschodích budovou procházela chodba, z níž se vcházelo do 53 pokojů pro hosty. Prostřední velká místnost v prvním patře byla jídelna, která podle potřeby sloužila také jako taneční sál. PZ

PIVNÍ LIST — občasník O.S. Zálužné a R.S. Bílá Holubice. Vychází nepravidelně. Redakční rada se průběžně obměňuje a pravidelně zasedá v Bílé Holubici v termínech: jak kdy... Zodpovědný redaktor je zbaven způsobilosti k právním úkonům, neboť byl dne 18.10.2013 prokletý. Adresa redakce: Zálužné 42. Korespondenci, připomínky, nápady, podněty a výhrůžky zasílejte na: os.zaluzne@gmail.com nebo předávejte osobně členům redakční rady při jejím zasedání nebo i tehdy, když rada nezasedá. **Nazdar!**

PIVNÍ LIST najdete také v elektronické podobě na [www stránkách: os-zaluzne.webnode.cz](http://www.stránkách:os-zaluzne.webnode.cz) a RS Bílá Holubice